

Bezwaarschrift

- 1. prof. mr. M.J.A. van Mourik**, wonende te Ravenstein,
en
- 2. drs. C.G.M. Verhoeckx**, wonende te Ravenstein

handelend

A. in hun hoedanigheid van respectievelijk provisor/voorzitter en provisor/secretaris van de stichting
Stichting Loterijfonds Ravenstein, gezeteld te Ravenstein*

B. voor zichzelf

(* Deze stichting is als 'fonds' ontstaan in 1729. Uit de opbrengsten van een loterij werd de bouw van de Sint Luciakerk bekostigd. De stichting heeft thans overwegend ten doel het behartigen van de sociaal-culturele belangen van de parochianen van de voormalige Sint Luciaparochie.)

hebben kennis genomen van

het Decretum van dr. Gerardus Johannes Nicolaas de Korte, bisschop van 's-Hertogenbosch, gedateerd 5 juni 2020 en gepubliceerd op 21 juni 2020 op de website van de parochie Heilige Johannes de Doper, gezeteld te Schaijk, inhoudend het besluit '*de R.K. Kerk van de Heilige Lucia met altaren*', gelegen aan de Sint Luciastraat 1 te Ravenstein, aan de goddelijke eredienst te onttrekken,

maken bezwaar tegen

dit decreet, de gronden waarop het berust en de wijze waarop het is tot stand gekomen

overwegende:

- 1.** dat de stichting Stichting Loterijfonds Ravenstein (anno 1729) de overname van het kerkgebouw door de op te richten stichting Stichting Erfgoed Ravenstein graag ondersteunt;

dat Stichting Loterijfonds Ravenstein evenwel, mede gelet op haar statutaire doelstelling, een diepgevoelde morele verantwoordelijkheid gevoelt om op te komen voor de belangen van de parochianen van de voormalige Sint Luciaparochie, voor hun Sint Luciakerk en daarmee tevens voor de stad Ravenstein en zijn bijzondere katholieke historie;

dat de stichting op die gronden vol overtuiging gemotiveerd bezwaar maakt tegen de voorgenomen onttrekking van de Sint Luciakerk (anno 1735) aan de Goddelijke eredienst;

2. dat het besluit berust op toepassing van canon 1222 §2 van de *Codex Iuris Canonici*, welke bepaling onttrekking aan de eredienst mogelijk maakt indien *'ernstige redenen'* zulks *'raadzaam'* maken.

3. dat deze *'ernstige redenen'* in de overwegingen van de bisschop worden omschreven en korthedshalve als volgt kunnen worden aangeduid:

a. Een sterke afname van de betrokkenheid van parochianen *in het algemeen* en de gevolgen die dat heeft voor de kosten van instandhouding van het gebouw en de samenstelling en de inzet van het pastorale team.

Opmerkingen:

Dit vraagstuk speelt al jaren in het werkgebied van de parochie is dus in dit verband zeer betrekkelijk. De oplossing moet gebaseerd zijn op een weloverwogen en evenwichtig parochieel sluitings-, her- en/of nevenbestemmingsplan. In dit kader is nog bij de parochiefusie in 2015 de Sint Luciakerk aangewezen als een van de drie hoofdkerken. Het is niet duidelijk waarom van dit uitgangspunt zo snel is afgeweken.

De betrokkenheid van de parochianen in Ravenstein heeft ernstig geleden onder het gebrek aan communicatie en dialoog van de zijde van het bestuur van de huidige parochie en door de abrupte sluiting van de kerk in 2016.

Voor herbestemming van de Luciakerk met behoud van de eredienst bestaat in Ravenstein een zeer groot draagvlak. Aldus opent zich ook een uitgelezen mogelijkheid vertrouwen te herstellen en de band aan te halen. Deze visie past ook prima bij het gedegen herbestemmingsplan dat door Stichting Erfgoed Ravenstein onlangs werd gepresenteerd.

b. De bouwkundig *'zeer slechte staat'* van de Sint Luciakerk, welke een *'direct gevaar voor de bezoekers oplevert'* op grond waarvan het kerkbestuur heeft moeten besluiten de kerk per 6 december 2016 te sluiten.

Opmerkingen:

De ernst van de situatie is zeer omstrede. De bouwkundige rapporten nopen niet tot rigoureuze sluiting. Sinds december 2016 is er geen brokje pleisterwerk

naar beneden gevallen. Gemeentelijk onderzoek wijst uit dat geen gevaar bestaat.

De parochie heeft de afgelopen vier jaar geen serieuze pogingen ondernomen om de restauratie, al dan niet in fasen en al dan niet samen met betrokken Ravensteinse organisaties, tot stand te brengen.

Door de overname van de eigendom van de kerk wordt Stichting Erfgoed Ravenstein ook financieel verantwoordelijk voor de restauratie en het onderhoud van de kerk. Daarmede is het financiële probleem voor de parochie opgelost.

c. De 'lage financiële betrokkenheid van de Ravensteinse gemeenschap'.

Opmerkingen:

De financiële betrokkenheid zal na de sluiting van de kerk fors zijn afgenomen, maar dat is verklaarbaar. Er is geen toegankelijk kerkgebouw, geen geloofwaardige informatie, geen fatsoenlijke communicatie en dan is het niet vreemd dat de bijdragen teruglopen. Overigens bedroeg de bruidsschat die bij de fusie in 2015 door Sint Lucia werd gegeven aan de nieuwe parochie vele miljoenen euro's.

In Ravenstein bestaat een grote betrokkenheid bij de Sint Luciakerk. Het Visiedocument Lucia gaat ervan uit dat deze betrokkenheid zich ook financieel zal manifesteren. Dat document heeft de instemming van parochiebestuur en bisdom.

d. De 'al jaren' sterk afnemende participatie aan het parochiële leven.

Opmerkingen:

De sluiting van de parochiekerk (december 2016) heeft *nolens volens* geleid tot een sterke afnemering van de participatie. De band met de 'eigen' kerk is inmiddels immers al vier jaar gedwongen verbroken. Overigens is zelfs het ontbreken van gelovigen *op zichzelf* geen grond om een kerk aan de eredienst te onttrekken.

Herbestemming met behoud van de eredienst biedt een unieke kans nieuw parochieel elan te brengen in de gemeenschap.

e. In de lokale geloofsgemeenschap leeft weinig verlangen de kerk 'voor de reguliere eredienst' in stand te houden en bij te dragen aan een 'nieuwe' vitale parochiegemeenschap.

Opmerkingen:

Dit is een niet onderbouwde en ongeloofwaardige bewering. Vooral het ontbreken van een goede dialoog met het parochiebestuur, in combinatie met de sluiting van de Sint Luciakerk, is debet aan de ontstane situatie. Zie ook hetgeen onder d. werd opgemerkt.

f. 'Er is geen schade aan het zielenheil van de gelovigen te duchten, gelet op het bestaan van de Sint Lambertuskerk te Huisseling en de Sint Jozefkapel te Ravenstein.'

Opmerkingen:

Het is eigen aan de publieke katholieke geloofsbeleving dat katholieken niet geneigd zijn voor gewone vieringen naar een andere dan de 'eigen' plaatselijke parochiekerk te gaan. Kerken drijven op plaatselijke gemeenschapszin. Er is dus wel degelijk schade aan het zielenheil. De kleine Sint Jozefkapel kan de Sint Luciakerk niet vervangen. De Sint Luciakerk en zijn interieur/inventaris zijn als zodanig een bron van inspiratie, ingebed in een bijzondere historische context. Ook het verschil in akoestiek tussen kerk en kapel is groot.

g. 'Een profane, waardige bestemming is realiseerbaar waarbij het gebouw voor de gemeenschap behouden blijft voor culturele en maatschappelijke doeleinden.'

Opmerkingen:

Dit gegeven levert geen argument op voor de onttrekking aan de eredienst. Zie ook de slotopmerking onder d.

Opgemerkt zij dat herbestemmingen waarbij de kerk zoveel mogelijk kerk blijft, in de samenleving de meeste waardering genieten. Een kerk zonder eredienst gaat mank. Helaas kan het soms niet anders maar in dit geval bestaat de noodzaak niet.

h. "Er is geen pastorale, devotionele dan wel kunsthistorische noodzaak de kerk voor de Goddelijke Eredienst te behouden."

Opmerkingen:

Deze bewering houdt geen stand. Kunsthistorisch is het een bedenkelijke ontkenning van het historisch belang. Deze kerk is het symbool van het katholieke geloof in het Land van Ravenstein in de tijd van de calvinistische Republiek. Dit gebouw, zijn interieur en zijn kunstschaten zijn ingebed in een geschiedenis die prachtig tot uitdrukking komt in de *Litterae Annuae* van de missie van de jezuiten in de periode 1643-1772 en in de *Annales Gymnasiani Aloysiani* (1752-1879). Onttrekking van het gehele kerk aan de eredienst snijdt de katholieke geschiedkundige wortels van Ravenstein door. Aan de katholieke gemeenschap wordt onnodig een geestelijk thuis ontnomen.

Overwegende voorts:

4. dat in aanmerking moet worden genomen dat deze redenen overwegend en eenzijdig zijn aangedragen door het bestuur van de parochie Heilige Johannes de Doper;

5. dat zulks, anders dan in het decreet vermeld, primair wordt aangetoond door *het volledig ontbreken van enig overleg* tussen de Ravensteinse parochiegemeenschap en de Ravensteinse bevolking over het voornemen de Sint Luciakerk aan de eredienst te onttrekken, in het bijzonder over de noodzaak en de gevolgen daarvan;

6. dat de bezwaarmakers en de parochianen van de voormalige Sint Luciaparochie - waaronder alle bestuurders van de bezwaarmakende stichting - alsook de Ravensteinse bevolking graag met het parochiebestuur van gedachten hadden willen wisselen over de onttrekking aan de eredienst als consequentie van de vervreemding van het gebouw, teneinde een antwoord te krijgen op de volgende vragen:

(a) Is voldoende onderzocht of ruimte bestaat voor het deels onttrekken van de kerk aan de eredienst, hetzij ruimtelijk hetzij temporeel? Deze gewaardeerde oplossing is niet uniek en laat voldoende ruimte voor een waardige nevenbestemming in de geest zoals thans is voorzien.

(b) Is voldoende onderzocht of de voorgenomen overneming van de eigendom van de kerk en de daaraan verbonden eigenaarslasten, de financiële nood van de parochie niet reeds zodanig verlicht dat geen grond meer bestaat de kerk volledig te onttrekken aan de eredienst? De parochie hoeft immers niet noodzakelijk eigenaar te zijn van de kerk waarin de eredienst wordt bewezen. Zie ook hierna onder 7.

(c) Is bij onttrekking aan de eredienst voldoende gewaarborgd dat het door parochianen in een ver verleden geschonken vaatwerk, de *'textilien'*, de beelden en de schilderijen bijeen blijven en dat zulks door of vanwege de Ravensteinse gemeenschap kan worden gecontroleerd en dat de betrokken zaken onder gebruikelijke voorwaarden met een voorrangspositie in bruikleen kunnen worden verkregen?

(d) In hoeverre wordt na de onttrekking aan de eredienst de kerk *'ontdaan van de kerkelijke inventaris'*? Laatst geciteerde uitdrukking wordt gebezigd door de bisschop in zijn begeleidende brief van 5 juni 2020. Behoren tot de inventaris ook de altaren? Volgens het decreet wordt *'de kerk met altaren'* aan de eredienst onttrokken.

(e) Om welke redenen is afgestapt van het nog in 2015 kennelijk bestaande voornemen de Sint Lambertuskerk te Huisseling zonodig aan de eredienst te onttrekken teneinde het voortbestaan van de Sint Luciakerk als sacramentele en kerkhistorisch veel belangrijkere hoofdkerk veilig te stellen?

(f) In hoeverre worden de *'Procedurele Richtlijnen'* voor *'(...) de terugbrenging van kerken of het terugbrengen ervan tot profaan en niet onwaardig gebruik en de vervreemding van kerken'* van de Congregatie voor de Eredienst en de Sacramenten, d.d. 30 april 2013, door de bisschop en het parochiebestuur gevolgd?

7. In laatstbedoelde Richtlijnen staat onder meer (onder 3 d) het volgende:

'Als het noodzakelijk wordt het gebouw te vervreemden, zijn er verschillende keuzemogelijkheden in afnemende volgorde van voorkeur:

i. voor voortgezet gebruik als een plaats van katholieke eredienst (niet teruggebracht tot profaan gebruik)

ii. (...)'

Als het noodzakelijk is het gebouw te vervreemden geldt dus als primaire keuzemogelijkheid voortgezet gebruik van de kerk als plaats voor de eredienst. Dat impliceert dat de parochie niet noodzakelijk eigenaar is van de kerk (met eredienst).

De Richtlijnen houden voorts in:

'Voorafgaande aan de vervreemding moeten alle gewijde voorwerpen, relikwieën, gewijd meubilair, glas-in-loodramen, klokken, biechtstoelen, altaren enz. verwijderd worden voor gebruik in andere gewijde gebouwen of om opgeslagen te worden onder kerkelijke bewaring. Omdat altaren nooit tot profaan gebruik kunnen worden teruggebracht, moeten zij, als zij niet kunnen worden verwijderd, vernietigd worden.'

Dat klinkt nogal bedreigend, ook uit een oogpunt van erfgoedbescherming, zodat overleg dringend gewenst is.

8. In de Richtlijnen staat voorts dat als de kerk *'waardevol is om kunstzinnige of historische redenen'* de bisschop voor de vervreemding ook de instemming nodig heeft van de Heilige Stoel.

Is aan deze Richtlijn aandacht besteed tegen de achtergrond van de zeer bijzondere kunstzinnige en historische plaats van de Sint Luciakerk in het Land van Ravenstein in relatie tot de Republiek der Verenigde Nederlanden? Wij wijzen ten overvloede op de unieke 18e-eeuwse Duitse barokstijl van het gebouw en het interieur en de kerk als symbool van godsdienstvrijheid in de tijd van de calvinistische onderdrukking in de omringende Nederlanden.

9. In het Decreet van de Bisschop wordt gewag gemaakt van *'overleg met parochianen en de lokale gemeenschap'* en in de aanbiedingsbrief wordt de

pastoor zelfs bedankt voor *'de goede en prudente wijze waarop het sluitingstraject voor dit kerkgebouw, in goed overleg met de parochianen en het bisdom hebt gevoerd.'* Van een en ander is niet gebleken.

maken, gelet op deze overwegingen, bezwaar:

tegen het besluit van 5 juni 2020 van de bisschop van 's-Hertogenbosch de Sint Luciakerk te Ravenstein inhoudend *onttrekking aan de goddelijke eredienst van de Sint Luciakerk te Ravenstein, per 1 juli 2020, zonder dat over het voornemen enig concreet overleg met de parochiegemeenschap en/of de lokale gemeenschap te Ravenstein heeft plaatsgevonden.*

en verzoeken dit besluit te herroepen.

Ravenstein, 28 juni 2020

Voor Stichting Loterijfonds Ravenstein en pro se:

prof. mr. M.J.A. van Mourik

Drs. C.G.M. Verhoeckx